

Hyvä vastaanottaja

Vastine aikaisemmin päällystöviranhaltijoiden lähettämälle kannanotolle koskien varallaolojärjestelmän jatkoa Pohjois-Savon alueella. Kyseinen teksti ei valitettavasti kuvaa koko maakunnan henkilöstön kantaa asiaan, vaikkakin tällaisen käsityksen voi saada tekstin perusteella, kaikkien paloasemien henkilöstöä ei ole kuultu asian tiimoilta tasapuolisesti.

Olemme samaa mieltä asiassa siinä, mikäli peruspalkkauksen päälle ei tule tuntuva rahallista lisää kompensoimaan varallaolosta saatua korvausta, tulee suurella todennäköisyydellä virkasuhteessa oleva henkilöstö siirtymään muille alueille työskentelemään tai kokonaan muihin töihin. Nykyisen varallaolojärjestelmästä aiheutuneen kuormituksen, sekä työhön sidonnaisuuden ja palkkauksen pienuuden takia henkilöstöä on koko ajan vaihtanut työyksikköä, työskentely aluetta tai harkinnut vakavasti vaihtavansa jopa alaa.

Kannanotossa tuotiin esille myös se, että varallaolo olisi ainoa mahdollinen toimintavaihtoehto Pohjois-Savossa. Järkevin vaihtoehto olisi muodostaa Pohjois-Savon alueelle 2-3 paloaseman verkostoja, jossa maantieteellisesti keskeisimmällä paikalla sijaitseva paloasema olisi miehitetty 24/7, minimissään vahvuudella 1 + 2. Tämän aseman palomies tai ylipalomies hoitaisi esimiehen tehtävää verkostoalueella työvuorossaan, niin kuin tähänkin asti on maakunnissa toimittu. Alueittain tulisi myös harkita, onko tasovaatimus Firefit 1 vai riittääkö taso 2, jos savusukellus pätevyys kuitenkin säilytetään? Näin taattaisiin palomiehille, jotka syystä tai toisesta eivät yllä enää 1 tasolle, kuitenkin mahdollisuus jatkaa työssään, sekä arvokas tietotaito pysyy pelastuslaitoksen käytössä. Vastaavanlaiset verkostoalueet tulisi muodostaa koko Pohjois-Savon alueelle ja 24/7 miehitetyt paloasemat tulisi sijoittaa tarkoituksenmukaisimpiin paikkoihin, maksimissaan 30 km säteelle viereisistä verkostoalueen paloasemista. Lopullisesta verkoston koosta ja asemien sijoittelusta tulisi keskustella kaikkien alueella toimivien viranhaltijoiden kanssa. Kyseisellä ehdotuksella varmistettaisiin se, että pelastuksen tehtäville lähtisi aina vähintään kyseinen vahvuus, lisäksi alueilla toimivat sivutoimiset täydentäisivät vahvuutta oman alueensa hälytyksille, niin kuin tähänkin asti.

Esimerkkinä paloasemien verkostosta voisi olla Juankosken paloasema (24/7 asema) joka kattaisi Kaavi-Juankoski-Nilsia alueen. Juankosken paloaseman tilat olisivat pienillä muutoksilla valmiit majoittamaan kyseisen määrän pelastushenkilöstöä, sekä yhden raskaan ajoneuvon paikka kalustohallissa on jo valmiina. Tahkon matkailualue nousee varmasti keskustelussa esille, siellä tehtävät painottuvat kuitenkin yleensä sesonkiaikoihin kuten talvi- sekä juhannusaikaan, jolloin alueelle voisi sijoittaa (asema jo löytyy) vastaavanlaisen hybridiyksikön, kuten Kaavilla. Yksikön vetovastuun voisi toteuttaa, joko pelastuslaitoksen omana toimintana tai Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ensihoitopalvelun kanssa yhteistyössä. Yksikkö toteuttaisi ensihoidollista toimintaansa sillä poikkeuksella, että yksikkö kuljettaisi vaan kiireellisissä tehtävissä potilaan hoitopaikkaan. Muissa tilanteissa kuljetus tapahtuisi tarkoituksenmukaisimmalla tavalla kuten taksilla, omalla kyydillä tai toisella ensihoitoyksiköllä. Yksikön tehtävänä olisi toimia arvioivana ensihoitoyksikkönä Tahkon alueella näin mahdollistettaisiin myös palokunnan lähtövalmius pelastuksen tehtävien osalta.

Varallaolokorvauksen loppuminen tulisi korvata hälytysrahan selkeällä nostolla, tehtävälle osallistuva sivutoiminen sammutushenkilö saisi minimissään 50 € suuruisen korvauksen, sekä vähintään tunnin peruspalkan. Lisäksi sivutoimisille, jotka suorittavat FireFit pelastajien fyysisen toimintakyky arviointijärjestelmän mukaisen tason 1–2 (savusukelluskelpoisuustaso), tulisi antaa henkilökohtainen bonus. Nykyinen järjestelmä ei kannusta sivutoimisia suorittamaan testejä, koska saman palkan saa toimiessa FireFit tasolla 3–4.

Nykyinen varallaolo velvoite on mielestämme ollut suurin karkottava tekijä pelastushenkilöstön virkojen täyttymisen osalta, koska varallaolo sitoo henkilöstöä normaalin työajan ulkopuolellakin. Varallaoloa suoritettaessa harrastuksiin osallistuminen on ollut jopa mahdotonta tai hyvin haastavaa. Lisäksi varallaolo hankaloittaa normaalia perhe-elämää, sillä varallaoloa suorittava henkilö ei pysty osallistumaan lastensa harrastustoimintaan täyspainoisesti, esimerkiksi toimiessaan valmennustehtävissä lasten harrastuksissa.

Lisäksi nykyinen palkkaus eri arvoistaa ns. päiväpaloasemien (miehitetty klo 8–16 virka-aikana) ja vuorokausipaloasemien (miehitetty 24/7) henkilöstön kokonaispalkkauksen. Palomiehen peruspalkka on noin 2000 €, päiväpalomies ei saa muita lisiä ilman suoritettua varallaoloa pois lukien hankitut koulutuslisät, jotka nostavat hieman palkkaa, mutta tämä ei tuo merkittävää korotusta summaan. Vuorokausipalomies saa 2000 € peruspalkan ja 41 % haittakorvauksen palkan noustessa näin 2820 € ilman että hän suorittaa varallaoloa.

30 minuutin lähtöaika ei tuo muutosta asiaan, koska tehtävälle on joka tapauksessa lähdettävä ja jos varallaolijan ei tätä ennen tarvitse reagoida tehtävään millään tavalla voidaan mielestämme palokunta toiminta lopettaa kokonaisuudessaan Pohjois-Savon alueilla. Jos tehtävälle lähtö ei ole sidonnainen aikaan, niin miten voidaan määrittää, että henkilöiden pitää myös olla tietyllä alueella suorittaessaan varallaoloa. 30 minuutin lähtöaika mahdollistaisi oleskelun käytännössä n. 30–40 km säteen asemasta ja aika raja täytyisi kuitenkin. Esimerkkinä ensivastetehtävä, jossa potilas on eloton, mikäli peruselvytystä ei toteuteta laadukkaasti tietyssä ajassa, huononee potilaan selviytymismahdollisuus 10 % per minuutti. Eli 10 minuutin jälkeen elvytystä on pääasiallisesti turha aloittaa tai ainakin selviytymisodotukset ovat todella huonot. Yksittäinen maallikko elvyttäjä ei jaksaa toteuttaa tehokasta paineluelvytystä 5–8 minuuttia kauempaa.

Ensivaste toiminta tuotetaan pelastuslaitoksen toimesta ja Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin alaisuudessa, joka myös toimii toteutuneiden tehtävien maksajana. Pelastuslaitoksen tulisi selvittää mahdollinen 30 min valmiuden muutos, siltä osin että tuleeko sairaanhoidopiiri hyväksymään tämän.

Tässä vain yksi esimerkki aikakriittisistä tehtävistä joita pelastushenkilöstö suorittaa. Jokainen voi miettiä omalle kohdalleen, miten toivoisi toimittavan tilanteessa, jossa viimeisillä voimillaan pitää kiinni jään reunasta jouduttuaan veden varaan talvella. Haluaisiko siinä odotella yli 30 minuuttia vai toivoisiko avun olevan perillä hyvällä tuurilla muutamassa minuutissa. Tätä lähtönopeutta ja kohteen saavutettavuutta ei voida varmistaa, kun vuorokausipaloasemilla.

Haluamme myös tuoda esille muiden pelastuslaitosten malleja, esimerkiksi Pohjois-Karjalan, sekä Kainuun pelastuslaitokset ovat siirtyneet omaehtoisesti työajan suhteen vuorokausirytmiin ja varallaolosta on luovuttu tai ollaan luopumassa kokonaan. Sama tulisi toteuttaa myös Pohjois-Savon alueella.

Etelä-Savon tilanteesta sen verran lisäystä, että uusia 24/7 asemia on suunnitteilla alueelle useita ja sopimuspalokunta puolelta on ehdotettu siirtymistä haja-alueilla mahdollisesti käyttämään 30min valmiutta. Tästä ei ole tehty kuitenkaan vielä mitään päätöksiä. Samassa uutisessa on lainauksena Pelastusjohtaja Seppo Lokan haastattelu:

”Työnantajan näkökulmasta yksiselitteinen tavoite on, että kaikki meidän järjestelmät ovat lainmukaisia, ettei tule jälkipuheita. **Tavoitteenamme työnantajan on kuitenkin se, että mahdollisimman vähän olisi varallaoloa tulevina vuosina.**”

Esitys: Nykyinen varallaolojärjestelmä ajetaan kokonaisuudessaan alas ja siirrytään yllä olevan ehdotuksen mukaiseen toimintamalliin eli muodostetaan 2–3 paloaseman verkostoja, jotka toteuttavat työajallisesti vuorokausirytmää vahvuudella 1 + 2. Lisäksi vakituinen henkilöstö siirtyy kokonaispalkkaukseen, jolla taataan se, että jokaisen pienenkin paloaseman pelastushenkilöstön virat tullaan täyttämään 100 prosenttisesti. Myös sivutoimisen henkilöstön aktiivisuutta tuettaisiin hälytysrahan nostolla sekä kannustettaisiin pelastustoiminnassa kehittymistä henkilökohtaisilla bonuksilla.

Vastineen puolesta:

Ville Martikainen, Palomies Juankoski

Seppo Juvonen, Ylipalomies/ase mavastaava Kaavi

Arto Huttunen, Palomies Kaavi

Janne Jäntti, Palomies Kaavi

Jari Pääkkönen, Ylipalomies/ase mavastaava Karttula

Joel Sariola, Palomies Karttula

Jussi Lyytinen, Palomies Nilsä

Perttu Ulmanen, Palomies Lapinlahti

Juha-Matti Jetsu, Palomies Suonenjoki

Tomi Puurunen, Palomies Siilinjärvi

Joni Komulainen, Palomestari Suonenjoki

Hannu Härmä, Palo esimies Suonenjoki

Olli Hynninen, Palomies Suonenjoki

Pentti Runko, Palomies Maaninka

Jakelu

Kunnan valtuustot

Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta

Pohjois-Savon pelastuslaitos / johtoryhmä